

Domme og afgørelser fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fra april 2012

Ali Güneş mod Tyrkiet (dom af 10. april 2012). Klager var en demonstrant, som grundet uroligheder i demonstrationsoptøget, var blevet holdt fast af politiet og dernæst sprayet med tåregas i næsen og øjnene. Domstolen understregede, at anvendelsen af tåregas under ingen omstændigheder kunne retfærdiggøres, når vedkommende allerede var under politiets kontrol. Der var derfor sket brud på EMRK artikel 3 (*forbud mod tortur*). Domstolen fandt yderligere, at der var sket krænkelse af den processuelle del af EMRK artikel 3, da myndighederne ikke havde påbegyndt en efterforskning, selvom klager havde anmeldt forholdet.

Piechowicz mod Polen (dom af 17. april 2012). Klager, som var tiltalt for narkohandel og lederskab af en kriminel organisation, blev af de polske myndigheder vurderet som "farlig indsat". Klager havde denne status, indtil han blev løsladt 2 år og 9 måneder senere. Som følge af hans status blev klager indsat i en konstant overvåget celle. Hver gang klager skulle ind og ud af cellen blev han kropsvisiteret og afklædt foran vagterne, ligesom der også hver gang blev foretaget en analundersøgelse. Når klager befandt sig uden for cellen, førte to vagter tilsyn med ham, og han bar sammenkædede lænker på hænder og fødder. Der var begrænset besøgsadgang for familie, hans korrespondance blev overvåget, og han blev nægtet deltagelse i sociale aktiviteter med de andre indsatte. Domstolen fastslog, at alvoren af de forbrydelser, som klager var tiltalt for, kunne retfærdiggøre hans indledende status som farlig indsat, men at disse ikke kunne stå alene i vurderingen af, om klagers status som farlig indsat skulle opretholdes. Domstolen anførte, at de systematiske, indgribende og usædvanligt pinlige kontroller, som var blevet foretaget overfor klager, havde overskredet, hvad der var nødvendigt for at opretholde sikkerheden i fængslet. Der var derfor sket en krænkelse af EMRK artikel 3 (*forbud mod tortur*).

Babar Ahmad m.fl. mod Storbritannien (dom af 10. april 2012). Klagerne, som var sigtet for terrorvirksomhed, stod til udlevering til ADX-fængslet i USA, men påberåbte sig EMRK artikel 3 (*forbud imod tortur*) på grund af fængslets fysiske forhold i isolationsafsnittet samt risikoen for at blive idømt en absolut livstidsstraf. De fysiske-sanitære forhold imødekom kravene under EMRK artikel 3, men der var sandsynlighed for, at klagerne i høj grad ville blive begrænset i deres kommunikation uden for fængslet. De ville tillige være afskåret fra fysisk kontakt med andre indsatte. Til gengæld ville de have adgang til TV og radio, aktuelle aviser, bøger, hobbyaktiviteter og uddannelsesforløb, hvilket var over den normale standard i forhold til andre fængsler. Domstolen tillagde det vægt, at selv de særlige isolationsindsatte havde adgang til jævnlige telefonsamtaler, besøg og kommunikation med deres familier. Domstolen fandt derfor, at isolationsniveauet i ADX-fængslet var forholdsmæssigt og delvist, og dermed ikke udgjorde et brud på EMRK artikel 3 (*forbud mod tortur*). Bl.a. fordi ingen af klagerne kunne godtgøre, at deres fængsling i USA ikke ville tjene noget legitimt formål fandtes risikoen for en absolut livstidsstraf heller ikke at udgøre et brug på EMRK artikel 6 (*ret til retfærdig rettergang*).

Boulois mod Luxembourg (dom af 3. april 2012). Klageren, som afsonede en fængselsstraf på 15 år, havde gentagne gange indgivet anmodning om midlertidig udgang fra fængslet med henblik på

at ordne administrative formaliteter og deltage i aktiveringskurser. Samtlige forespørgsler gennem 5 år blev afvist af fængselsbestyrelsen, og klageren kunne ikke få prøvet disse ved forvaltningsdomstolene, da de erklærede sig uden jurisdiktion over afgørelserne. Domstolen foretog en vurdering af den nationale ret, hvorefter udgang fra fængslet er et privilegium og ikke en borgerlig rettighed. Sagen var således ikke omfattet af EMRK artikel 6 (*ret til retfærdig rettergang*).

Silickienė mod Litauen (dom af 10. april 2012). Klager var enke til en politimand, M.S., hvis opgave havde været at bekæmpe skattesvindler. Han var tiltalt for at stå bag en kriminel organisation. M.S. begik selvmord i 2003, men retssagen fortsatte efter anmodning fra klager, om end M.S. ikke kunne idømmes strafferetligt ansvar. Sagen gav anledning til at konfiskere nogle aktiver, som klager havde arvet, samt parrets fællesbolig, uden at klager af den grund fik partsstatus i sagen. Domstolen fandt imidlertid, at klager alligevel havde haft mulighed for at beskytte sine interesser efter EMRK artikel 6, stk. 1 (*ret til retfærdig rettergang*), da hun havde haft adgang til at appellere den oprindelige afgørelse om at beslaglægge aktiverne. Hun havde desuden haft adgang til den advokat, der repræsenterede M.S.'s interesser, og havde ikke villet lade sig afhøre i sagen. Domstolen fandt, at selvom klager ikke var blevet inddraget partsstatus i sagen, på trods af at hendes ejendom var blevet konfiskeret, så havde klager *de facto* haft mulighed for at beskytte sine interesser efter EMRK artikel 6, stk. 1 (*ret til retfærdig rettergang*). Domstolen fandt endvidere ikke, at klager var blevet pålagt en straf for M.S.'s forbrydelse i strid med EMRK artikel 6, stk. 2.

Gillberg mod Sverige (dom af 3. april 2012). Klager, som var professor på Göteborgs Universitet, havde nægtet at efterkomme en afgørelse om, at to fagfolk skulle have adgang til baggrundsmaterialet i et forskningsprojekt, som klageren havde været ansvarlig for. Klager fandt, at dette ville være i strid med det løfte om absolut fortrolighed, som deltagerne i projektet havde fået, hvorfor tre af klagers kollegaer destruerede forskningsmaterialet. Klager blev dømt for embedsmisbrug. Domstolen påpegede, at EMRK artikel 8 (*ret til respekt for privat- og familieliv*) ikke finder anvendelse i tilfælde, hvor der klages over forringelse af ære og omdømme, som er en forudsigelig konsekvens af vedkommendes egne handlinger – for eksempel en strafbar handling. EMRK artikel 8 var derfor ikke krænket. I forhold til EMRK artikel 10 (*yttringsfrihed*) bemærkede Domstolen, at forskningsmaterialet tilhørte Göteborgs Universitet. Det var således offentlige dokumenter, som var underlagt principper om offentlig adgang i den nationale lovgivning. Domstolen fandt, at såfremt man nåede frem til, at klageren havde en negativ ret til at tilbageholde dokumenterne, så ville denne stride mod universitetets ejendomsret. Det ville også stride imod de to fagfolks ret til at modtage information efter artikel 10, samt deres ret efter EMRK artikel 6 (*ret til retfærdig rettergang*) til at få endelige domme håndhævet. Endvidere anførte Domstolen, at situationen ikke kunne sammenlignes med en journalist, som beskytter sine kilder. EMRK artikel 10 var derfor heller ikke krænket.

K.A.B. mod Spanien (dom af 10. april 2012). Klager var en nigeriansk statsborger, som i 2001 emigrerede til Spanien med sin partner, C., og deres fælles barn på et år. Parret bosatte sig i Murcia, men klager tog ophold i en anden by pga. arbejdsmæssige forhold. C. blev i oktober 2001 udvist fra Spanien med indrejseforbud i 10 år, og barnet blev anbragt hos nogle venner af familien for derefter

at blive flyttet til et center for forladte, mindreårige børn. To uger herefter henvendte klager sig til myndighederne. Han anfægtede allerede på dette tidspunkt anbringelsen og udtrykte ønske om at få taget en faderskabstest for at etablere sit faderskab til barnet. Klager kunne imidlertid ikke finansiere testen, og en adoptionsprocedure blev påbegyndt. Klager kontaktede herefter ikke myndighederne i noget tid. I 2005 blev klagers faderskab fastslået og adoptionen påklaget. Klagen blev imidlertid afvist med den begrundelse, at klager udgjorde et af de få tilfælde, hvor forældreskab nægtes grundet manglende kendskab til barnet, og at klagers samtykke til adoption derfor ikke behøvedes. Den spanske domstol begrundede dette med, at klager havde boet meget kort tid sammen med sit barn, at klager siden 2001 ikke havde vist interesse for barnets skæbne, og at to år var forløbet uden at klager havde påberåbt sit faderskab til barnet. Domstolen fandt, at manglen på etablerede familiære bånd mellem klager og barnet ikke kunne udelukke sagen fra behandling under artikel 8 (*ret til respekt for privat- og familieliv*). Den påpegede desuden det kritisable i, at barnets status som forladt delvist var foranlediget af myndighederne selv – nemlig ved afgørelsen om at udvise moderen. Myndighederne havde herefter ikke givet klager mulighed for stabil kontakt med sit barn, og muligheden for at genforene de to med hinanden blev generelt modarbejdet ved myndighedernes attitude. Klageren var blandt andet ikke orienteret om, at faderskabstesten skulle betales af klager selv, og myndighederne havde, skønt de besad adresse og telefonnummer på klager, været tilbageholdende med at kontakte ham. Myndighederne havde følgelig ikke opfyldt deres positive forpligtelse til at bistå faderen i adoptionssagen efter artikel 6 (*ret til retfærdig rettergang*), og behandlingen af sagen havde udgjort en krænkelse af bestemmelsen.

Stübing mod Tyskland (dom af 12. april 2012). Klageren blev som treårig anbragt i plejefamilie og havde herefter ingen kontakt med sin biologiske familie, indtil han midt i 20'erne reetablerede forholdet til familien, hvor han indledte et forhold til sin syv år yngre søster. De fik fire børn sammen. Klageren blev flere gange dømt for incest og klagede til Forfatningsdomstolen, som fandt, at strafansvar var retfærdigt af hensyn til beskyttelse af familielivet, selvbestemmelse og den offentlige sundhed. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at disse hensyn var rimelige og relevante i den konkrete sag. Konkret led klagerens søster af personlighedsforstyrrelser, hvilket havde ført til et afhængighedsforhold til klageren. Der fandtes mellem medlemsstaterne at være bred enighed om, at seksuelle relationer mellem søskende ikke accepteres, hvorfor der må overlades de nationale myndigheder en vid skønsmargin i sådanne spørgsmål. Henset hertil og til Forfatningsdomstolens grundige behandling af sagen konstaterede Domstolen, at der ikke var sket en krænkelse af EMRK artikel 8 (*ret til respekt for privat- og familieliv*).

Yordanova m.fl. mod Bulgarien (dom af 24. april 2012). Klagerne bor i en roma-koloni beliggende på kommunal jord i Sofia. Kolonien har været beboet af romafamilier siden 1960'erne. Klagernes boliger er midlertidige og bygget uden autorisation. I september 2005 beordrede distriktets borgmester, at klagerne og deres familier skulle tvangsfjernes. Domstolen konstaterede, at der var sket et indgreb i klagernes rettigheder efter artikel 8 (*ret til respekt for privat- og familieliv*), idet myndighederne havde accepteret den ulovlige bosætning i flere årtier, hvor klagerne havde skabt et lokalsamfund og udviklet stærke bånd til området. Domstolen lagde endvidere vægt på, at sagen omhandlede et helt samfund og ikke blot en enkeltperson, som boede ulovligt, samt at

regeringen ikke havde godtgjort, at der var et presserende alment behov for at anvende området til noget andet. Henset til myndighedernes manglende overvejelse af alternative metoder og deres manglende hensyntagen til klagerens dårlige økonomiske situation, herunder risikoen for, at klagerne ville blive hjemløse, fandt Domstolen, at indgrebet havde været uforholdsmæssigt. Der var hermed sket krænkelse af EMRK artikel 8 (*ret til respekt for privat- og familieliv*).

Van der Heijden mod Nederlandene (dom af 3. april 2012). Klager er hollandsk statsborger og var samlevende med A, som var tiltalt for manddrab. I forbindelse med straffesagen blev klager indkaldt som vidne. Hun nægtede imidlertid at afgive forklaring under henvisning til en bestemmelse i den hollandske lovgivning, som fritog tiltaltes nærmeste slægtninge, nuværende samt tidligere ægtefæller eller registrerede partnere fra vidnepligten. Klager havde boet sammen med A i 15 år, og de havde to børn sammen. Klager mente derfor, at hendes forhold til A var at sidestille med ægteskab, og at hun dermed var fritaget fra vidnepligt som en parts nærmeste. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at der pga. medlemsstaternes varierende praksis måtte overlades den enkelte medlemsstat et vidt skøn, og der skulle udvises varsomhed med at undtage fra vidnepligten af hensyn til samfundets væsentlige interesse i opklaring af forbrydelser. Menneskerettighedsdomstolen fandt det derfor ikke betænkeligt at fortolke den nederlandske lovgivning efter sin ordlyd, selv om papirløst samliv i andre henseender var at sidestille med ægteskab. Da klager endvidere ikke sås at have været afskåret fra at indgå ægteskab, fandt Domstolen, at hun måtte acceptere de juridiske konsekvenser af at have fravalgt dette. Der forelå således ikke en krænkelse af EMRK artikel 8 (*ret til respekt for privat- og familieliv*).

Francesco Sessa mod Italien (dom af 3. april 2012). Klager var en italiensk advokat, som fik afslag på en anmodning om at udsætte en høring, som var berammet på en jødisk helligdag. Klager var jøde, og han påstod sin ret til frit at dyrke sin religion efter EMRK artikel 9 (*religionsfrihed*) krænkede. Klager var ikke til stede på dagen, hvor høringen fandt sted. Der var enighed mellem parterne om, at klager reelt havde haft mulighed for at praktisere sin religion. Klager havde haft mulighed for at lade sig erstatte af en kollega ved høringen, ligesom klager ikke havde godtgjort, at det var blevet ham pålagt ikke at praktisere sin religion, eller at han var blevet udsat for andet pres i denne sammenhæng. Domstolen kunne på denne baggrund ikke se, at der var sket et indgreb i klagers ret til at dyrke sin religion. I tillæg hertil fremhævede Domstolen, at selvom man antog, at der var gjort indgreb i klagers ret til at dyrke sin religion efter EMRK artikel 9, ville indgrebet være retfærdiggjort under hensyn til princippet om beskyttelse af andres rettigheder, herunder særligt retten til en saglig proces og princippet om, at sager skal afgøres inden for en rimelig tid. Da indgrebet endvidere fandtes at være proportionalt, fandt Domstolen herefter ikke, at der var sket en krænkelse af artikel 9 (*religionsfrihed*).